

Toelichting en samenvatting bij brief NVR nr18/40/NLR/MN/rp dd. 03092018:

1. De maatschappelijke realiteit

1a. Huidige wet

Vrouwen worden door de wet in een negatief daglicht gezet, terwijl ze even hard werken als hun partners. Alleen is hun arbeid voor een gedeelte onbetaald, of, als manlief daar voor kiest of akkoord gaat, fulltime onbetaald. Het is een keuze van twee partners, waarna het niet aangaat dan de een na de scheiding in inkomen gelijk blijft (ook als er partneralimentatie wordt betaald) terwijl de ander er 25 procent in inkomen op achteruit gaat (Emancipatienota 2016, pagina 148). Het komt erop neer dat van de beloofde solidariteit bij de huwelijksafsluiting in financieel opzicht niet veel over is. Mannen hebben zelfs financieel profijt van een scheiding. Daarbij komt dat het voor ons onbegrijpelijk is dat mannen willen/toestaan dat hun kinderen in armoede opgroeien.

1b. Kwetsbare groepen

Voor grote groepen vrouwen zullen de negatieve gevolgen van deze initiatiefwet extra hard aankomen: zij komen 7 jaar eerder in de bijstand. Het gaat vooral om:

- Laag opgeleide vrouwen zitten méér in de bijstand dan hoogopgeleide vrouwen omdat zij vaker parttime werken, zie bijlage 4a.
- Vrouwen met een migrantenachtergrond zitten na een scheiding vaker in de bijstand dan Nederlandse vrouwen, zie bijlage 4b.
- Laaggeletterdheid is van invloed. Als je niet goed kunt lezen en schrijven dan is een betaalde baan moeilijker bereikbaar. Eén miljoen vrouwen zijn laaggeletterd volgens de Stichting Lezen en Schrijven.
- Oudere vrouwen. Vanaf het 40ste jaar neemt het aantal vrouwen dat niet economisch onafhankelijk is snel toe, dit in tegenstelling tot oudere mannen, zie bijlage 4c. Het optimisme van de initiatiefnemers dat naar mate jonge vrouwen, die een hogere opleiding afmaken, ouder worden en dat dan het aantal fulltimers zal toenemen, is ongerechtvaardigd gezien het onderzoek hierover van januari 2018, zie bijlage 3.

1c. Overheidsbeleid

De overheid moet ons inziens eerst de voorwaarden scheppen vóóordat ze aan vrouwen de eis kan stellen van economische zelfstandigheid. Bij het huidige beleid worden vrouwen opgezadeld met een bijna onmogelijke opgave, namelijk het combineren van zorg, huishouden én het verdienen van een toereikend inkomen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij zou de gelijke verdeling van het betaalde en onbetaalde werk van beide partners moeten zijn. Beleidsmakers besteden daar echter géén aandacht aan.

1d. Keukentafelgesprek en het 'doenvermogen' in stresssituaties.

Over de problemen voor vrouwen voor het voeren van een keukentafelgesprek staat het nodige beschreven in een [artikel](#) met o.a. het keukentafelgesprek en het 'doenvermogen'. Het keukentafelgesprek is misschien wel het moeilijkste onderdeel van de hele discussie over economische zelfstandigheid en vergt een ingrijpende mentaliteitsverandering bij beide partners gezien de lange historie van de traditionele rolverdeling in Nederland. Daarbij komt dat volgens recent onderzoek het 'doenvermogen' bij 2,5 miljoen mensen in Nederland onvoldoende aanwezig is. Lees ook het artikel over: '[Alles eigen verantwoordelijkheid](#)'.

1d. Parttime werken blijft vrouwen van jongs af aan achtervolgen.

Uit recent onderzoek¹ blijkt dat verschillen in inkomen al op jonge leeftijd beginnen.

Jonge vrouwen tot 25 jaar werken twee keer zo vaak parttime als jonge mannen en zien minder kans om vanuit de deeltijd baan een volledige baan te bemachtigen. Hoe kan dit gebeuren, terwijl vrouwen tot 45 jaar hoger opgeleid zijn dan mannen?

Het roept de vraag op of het wel realistisch is om te verwachten dat na een scheiding een vrouw in beperkte tijd haar eigen inkomen kan verdienen door de duur van partneralimentatie ingrijpend te beperken.

Tevens geeft dit onderzoek aan dat het verschil in taakverdeling tussen samenwonen met of zonder officieel contract minimaal is. Wij vinden daarom dat samenwonenden onder de wet partneralimentatie moeten vallen. lees verder bij punt 3.

1e. Partneralimentatie en de opvattingen erover.

Slechts een zesde van de gescheiden mannen hoeft partneralimentatie te betalen. Voor tweederde van de alimentatieplichtigen is dit rond de 600 euro per maand en het is aftrekbaar van de belasting. Het aantal mannen dat partneralimentatie moet betalen, neemt af. Vooral bij net gescheiden jonge mannen tot 40 jaar: in 2005 19 procent, in 2014 8 procent. (Emancipatiemonitor 2016, pag. 146)

Uit een onderzoek in 2016 onder 1840 mensen naar de opvattingen over partneralimentatie blijkt dat 2 van de 3 vrouwen er geen problemen heeft met partneralimentatie, van de mannen is dat de helft. (Emancipatiemonitor 2016, pag. 166)

2. De belastingbetaler betaald mee aan persoonlijke beslissingen van mensen.

Bij een scheiding zou je verwachten dat het inkomen verdeeld wordt, net zo als het pensioen. Beide ex-partners hebben immers bijgedragen aan het gezinsinkomen via betaald en onbetaald werk. Maar wat bij de verdeling van het pensioen vanzelfsprekend is, namelijk delen, geldt opeens niet meer bij het verdelen van het salaris. Dan moet opeens degene met de betaalde baan z'n inkomen behouden., want slechts 16 procent van de gescheiden mensen betaald partneralimentatie. Bij de berekening van de hoogte krijgt de meest verdienende ex 400 euro per maand overwaarde, want hij verdient het salaris(!)

---

¹ Onderzoek SCP: 'Werken aan de start' – Jongevrouwen en mannen op de arbeidsmarkt. Ans Merens, Freek Bucx, SCP, 22 januari 2018, 144 pagina's

Dit onderzoek is verricht op verzoek van de directie Emancipatie van het ministerie van OCW en mede gefinancierd door de Europese Unie.

Door de ongelijke verdeling van het inkomen betaald iedereen mee aan het besluit van mensen om uit elkaar te gaan, een vreemde situatie.

Iedereen betaald mee

- via de bijstand. Sinds enkele jaren zijn gemeenten verplicht de bijstand te verhalen op ex-partners die voldoende inkomen hebben. Maar niet elke gemeente doet dat. Hoeveel gemeenten houden zich aan deze verplichting? Hoeveel levert dat op? Hoe wordt het berekend? Na hoeveel jaar na de scheiding wordt er alsnog gevorderd?
- via de belastingen. Mannen kunnen de partneralimentatie aftrekken van de belasting, vrouwen betalen belasting over hun inkomen, maar zitten in een lagere belasting schijf. Wij vinden dat het belasting heffen op deze twee inkomens afgeschaft moet worden omdat het onderlinge verrekening is.
- via juridische procedures over alimentatie, vechtscheidingen en omgangsregelingen. Het gaat over kosten voor pro deo advocaten voor minvermogenden, rechtszittingen en mediation.

3. Samenwonen, taakverdeling zorg – betaald werk

Een nieuwe ontwikkeling is dat steeds meer mensen ongehuwd gaan samenwonen, in 2015 al 950.000 mensen en hun aantal neemt nog steeds toe. 44 Procent van de eerstgeborenen wordt in zo'n relatie geboren. (Emancipatiemonitor 2016, pagina 24)

De taakverdeling tussen partners blijkt grotendeels gelijk te zijn aan de taakverdeling tussen gehuwde partners en partners met een geregistreerd samenlevingscontract. Hoe lang samenwoners bij elkaar blijven is onduidelijk, maar zeker als er kinderen in het spel zijn is de verwachting dat het aantal jaren van samenwonen vergelijkbaar is die van gehuwde paren.

Voortdurende solidariteit

De initiatiefnemers voor deze wetwijziging gaan ervan uit dat partneralimentatie gebaseerd is op voortdurende solidariteit. Het dient als financiële compensatie voor de ex-partner, die vanwege de taakverdeling tijdens het huwelijk na de scheiding te weinig inkomen heeft om in het eigen levensonderhoud te voorzien. Deze solidariteit wordt echter in financiële zin steeds verder afgebrokkeld: van levenslang tot 1995 naar 12 jaar vanaf 1995, naar 5 jaar anno 2019? Wat voortdurende solidariteit dan nog voorstelt als deze tot 5 jaar wordt beperkt is ons een raadsel.

En dat partneralimentatie beperkt zou moeten worden tot gehuwde ex-partners en ex-partners met een geregistreerd samenlevingscontract staat niet in de huidige wet maar is een aanname. Het begrip 'partner' is immers ook op samenwonenden van toepassing.

Over welke zaken gaat het?

Tijdens het samenwonen worden impliciet of expliciet dezelfde afspraken gemaakt als door gehuwden. Lees meer hierover in bijlage 3. Het gaat over de verdeling van betaalde en onbetaalde arbeid, verdeling van de kosten voor de huishouding, zorg voor eventuele kinderen, huisvesting. Ook over het pensioen kunnen afspraken gemaakt worden. Opvallend is dat pensioenfondsen over het algemeen samenwonenden rechten geven bij een scheiding.

Is er verschil tussen samenwonenden met en zonder contract?

In de wet kan vastgelegd worden dat samenwoners de mogelijkheid hebben om, mits beide partners daarmee instemmen, van enkele 'rechten' af te zien zoals het betalen van partneralimentatie. Bij een huwelijk en geregistreerd samenlevingscontract zijn ex-partners gehouden aan wat wettelijk is vastgelegd. Dit contract moet officieel ontbonden worden bij de notaris, waarbij een aantal afspraken schriftelijk worden vastgelegd.

Samenwoners hebben meer vrijheid om van deze verplichtingen af te wijken.

4. Spijt van de scheiding

Uit een onderzoek in Engeland onder 2000 mensen in 2014 blijkt dat 54 procent van de mensen spijt heeft van de scheiding. Is dat in Nederland anders? Spijt waarover?

Moeders gaan 25 procent in inkomen achteruit, 30 procent komt zelfs in de bijstand met alle verplichtingen van dien. Voor vaders is echtscheiding financieel voordelig, ze gaan financieel op vooruit. Huisvesting kan voor beide of voor een de exen problematisch zijn.

De zorgverdeling blijft ook na de scheiding nog grotendeels traditioneel.

Problematisch is verder dat vaders die hun kinderen niet mogen zien en moeders de kinderalimentatie niet ontvangen. Alimentatie blijkt het belangrijkste geschilpunt tussen exen.

Voor kinderen is scheiden lijden, o.a. door loyaliteitsconflicten en 'armoede'. Zie bijlage 2.

Conclusies

Het streven naar economische zelfstandigheid voor iedereen? Daar staan wij volledig achter. Alleen ziet de huidige maatschappelijke werkelijkheid anders uit. Enkele van onze bedenkingen:

Bepaalde groepen vrouwen zullen onevenredig hard gepakt worden bij het terugbrengen van de partneralimentatie naar 5 jaar. Het zijn vaak laagopgeleide- migranten-, laaggeletterde- en oudere vrouwen waarvoor er extra problemen zijn om in hun eigen onderhoud te voorzien.

De belastingbetaler betaald mee aan persoonlijke beslissingen van mensen. Dit meebetalen komt vooral ten goede aan goedverdienende mannen. Wij vinden dit onrechtvaardig.

Rechters hebben met het handhaven van de maximale duur van 12 jaar meer mogelijkheden om aan te sluiten bij de situatie van de exen. Er zijn ons inziens genoeg redenen om het grote aantal samenwonenden bij deze wet onder te brengen.

Mannen hebben nu al financieel profijt van een scheiding, ze hoeven namelijk hun inkomen niet delen. Het terugbrengen van de duur van partneralimentatie zal het financiële voordeel van de meestverdienende partner nog verder vergroten

Wij zijn er dus voor om de bestaande wet partneralimentatie te handhaven.